

Nejstarší městské písemnosti

Počátky péče o písemnosti, vztahující se k dějinám Ostravy, spadají do 13. a především 14. století. Růst a rozkvět měst, vznikajících v rámci tzv. středověké kolonizace stimulovali čeští králové vydáváním celé řady listinných privilegií; tím je i [nejstarší dochovaná listina](#), kterou vydal městu císař Karel IV. v roce 1362. Řadu dalších vydal pro Moravskou Ostravu olomoucký biskup - jako feudální vrchnost jimi reguloval život svého poddanského města. Posléze začala vydávat listiny i moravskoostravská [městská kancelář](#). Vznikaly jako stvrzení právních aktů a ujednání, které město uzavřelo s majiteli okolních panství. Tyto nesmírně důležité dokumenty musely být od počátku dobře stráženy a opatrovány. Zhruba v prvních třech stoletích existence města dbal o jejich bezpečí městský rychtář, v jehož domě byly s největší pravděpodobností tyto písemnosti také uloženy. Počátkem šestnáctého století, v souvislosti s růstem významu purkmistra a městské rady, kdy rychtář klesl postupně až do role pouhého policejního úředníka, došlo k jejich přestěhování na radnici. Roli archivu plnila tehdy pouze kovová, uzamykatelná [truhla](#).

Městské knihy

Dalším typem písemností, o jejichž bezpečnost bylo třeba dbát již ve středověku, byly městské knihy. Ty byly v souvislosti s růstem významu městské samosprávy zavedeny i v Moravské Ostravě podle vzoru jiných vyspělejších měst. Zápisy v nich zanesené mohly dokládat určitý právní počín stejně jako listiny a přitom byly méně ohroženy případným falšováním. Jejich vedením byl pověřen městský písař, jehož existence je poprvé bezpečně doložena k roku 1454. [Nejstarší dochovaná úřední kniha](#), kterou doslova v hodině dvanácté zachránil pro městský archiv profesor [Alois Adamus](#), počíná své zápisy rokem 1565. Podle potřeb a projednávaných záležitostí se městské knihy brzy diferencovaly - již v šestnáctém století vedl městský písař patrně knihu gruntovní, knihu trhovou a zvláštní knihu sirotčích register a tato agenda se v následujícím století nadále rozrůstala. Také městské knihy, podobně jako listiny, byly uloženy na Staré radnici, a to zřejmě v několika dřevěných skříních.

Počátky "moderního úřadu"

Prudký, těžko zvládnutelný nárůst písemné agendy nastal v době tereziánských a josefínských reforem. Mohutná byrokratizace správních orgánů v druhé polovině 18. století, spojená se zřízením regulovaného magistrátu v Moravské Ostravě (17. 4. 1787) způsobila zásadní změny v dosavadním způsobu úřadování. Kanceláře na Staré radnici byly najednou doslova zavaleny spisy (což je - zjednodušeně řečeno - třetí ze základních typů písemností). Dalším důsledkem reforem, směřujících k centralizaci a upevnění rakouského státu, bylo také úplné [nahrazení češtiny němčinou](#) v úředním styku. Nadále byly pořizovány všechny úřední písemnosti německy, a to až do konce roku 1918, kdy přešla správa města opět do českých rukou. Nárůst úřední agendy si nutně vyžádal větší zájem nadřízených orgánů o úroveň vedení spisové služby u ostravského magistrátu. Četné kontroly konstatovaly velký chaos a nepořádek, náprava však byla zjednávána jen pomalu a liknavě. Písemnosti se ztrácely, byly kradeny nebo jen tak vynášeny ven z úřadu.

Úsilí moravského místodržitelství o uložení nejstarších písemností v Brně

Reforma veřejné správy, která vstoupila v platnost k 1. 1. 1850 znamenala nejenom zrušení starých patrimoniálních úřadů a magistrátů, ale také nastolila otázku, co s jejich písemnostmi a jak zajistit jejich ochranu před poškozením nebo zničením. V 1. polovině 19. století nadřízené úřady mnohokrát - a většinou marně - nabádaly představitele městské samosprávy, aby již nepotřebné písemnosti (včetně nejstarších listin) odevzdali k uložení do zemského archivu v Brně. Tyto výzvy ovšem ostravští městští radní ústy svého starosty rozhodně odmítli. Franz Kremer v odpovědi okresnímu úřadu 11. 12. 1858 naopak zdůraznil, že listiny jsou uloženy jako "starodávné relikvie, draze vykoupené jejich praotci, ve zvláštní železné ohnivzdorné truhle, každá listina zvlášť zabalena v papíru a rovněž přivěšené pečeti uloženy v kovových schránkách" a jejich vydání odepřel s tím, že jsou takto uloženy již tři až pět set let, aniž by utrpěly nějakou újmu. Odmítavý postoj k odevzdání starších písemností nebyl tehdy jen ostravským specifíkem; podobně se k této věci postavila celá řada dalších moravských měst a obcí.

První historickovlastivědné instituce v Ostravě

První seriózní pokusy o zřízení ostravského městského archivu souvisí až s módní vlnou zřizování uměleckoprůmyslových muzeí, která zasáhla Rakousko na přelomu 19. a 20. století. Zde, na dnešním území Ostravy, vznikla muzea postupně hned tři; tzv. Muzeum Bukovanského (1872) na Slezské Ostravě, Uměleckoprůmyslové muzeum (1904) v Moravské Ostravě a konečně to nejdůležitější - Industrie - und Gewerbemuseum für Ostrau - Karwiner Rewier (1904). Pracovník tohoto muzea, německý žurnalista a historik [Richard Drapala](#), si uvědomoval nutnost záchrany archiválií, které vypovídaly o historii města i celého regionu. Již před I. světovou válkou proto usiloval o předání nejstarších městských písemností do muzea, kde měl tak vzniknout zárodek archivu; v prvních poválečných letech vypracoval poměrně ucelenou koncepci, podle níž měl být archiv vyčleněn z muzea jako samostatná instituce. Změněná politická situace však realizaci jeho představy nepřála; nové české vedení města chtělo mít jistotu, že v bezpečí archivu budou nejen německé, ale i staré české písemnosti. Proto převzalo správu muzea do svých rukou a usilovně hledalo odborníka z českých řad, který by se do čela archivu postavil. Tuto úlohu vzal v roce 1923 na svá bedra gymnazijní profesor [Alois Adamus](#).

Založení městského archivu (1. 9. 1923)

1. září 1923 - den, kdy gymnazijní profesor [Alois Adamus](#) nastoupil do funkce městského archiváře, je považován za zahájení činnosti instituce, jejíž náplní je "sbírat, chránit, v přehlednosti chovat a snadně přístupnými učiniti jak starší písemné památky, tak novější důležitější listiny obce ostravské". Organizačně byl archiv začleněn spolu s muzeem do referátu XIV, v jehož čele stál jako přednosta A. Adamus s úředním titulem "městský archivář". Působnost tohoto referátu spravující 2 instituce, které se měly věnovat historii města a jeho okolí, zahrnovala následující povinnosti:

- záležitosti archivní
- činnost badatelská o dějinách města Moravské Ostravy
- správa a pořádání starších registratur a knihovny archivní
- vedení pamětní knihy obecní

- správa městského muzea
- sběratelství památek historických pro Moravskou Ostravu významných

Činnost archivu byla upravena v r. 1925 Instrukcí pro archiv Velké Ostravy, v níž byly stanoveny základní povinnosti a poslání archivu. Touto instrukcí se archiv řídil s drobnými úpravami až do II. sv. války. Jednou ze změn provedených hned v závěru roku 1925 bylo zpřístupnění archivu veřejnosti.

Pod vedením A. Adamuse (1923-1935)

Adamus si uvědomoval nutnost především soustředění všeho dostupného archivního materiálu z Moravské Ostravy, od r. 1924 (po vzniku tzv. Velké Ostravy) i všech samostatných obcí, které byly do tohoto celku začleněny, ale i z širokého okolí, z obavy před jeho zničením. Důraz kladl na vybudování vědecké archivní knihovny a zároveň se snažil i o získání soudobého materiálu, v němž lze najít řadu informací o každodenním životě města, tj. letáky, návěští, plakáty. Základ archivu tvořily městské listiny, pečetidla, městské knihy, cechovní materiál, stará magistrátní registratura, archiv střeleckého spolku, Zwierzinova pozůstalost. Tyto základní fondy a sbírky byly rozšiřovány systematickým zajišťováním dalšího archivního materiálu, především archiváliemi připojených obcí, spolků, písemných pozůstalostí a jiné dokumentace. Organizace archivu, zajišťování a shromažďování archivního materiálu, to byly hlavní úkoly, které musel městský archivář počátkem 20. let zvládnout. Zpřístupňování archiválií tak bylo odsunuto více do pozadí. Vedle těchto hlavních úkolů Alois Adamus vyvíjel nesmírně rozsáhlou publikační činnost. Dosavadní historicko - vlastivědná literatura o Ostravě a jejím okolí byla velmi chudá. Proto započal s rozsáhlým archivním výzkumem nejen v zemských archivech v Opavě a Brně, ale také v arcibiskupském archivu v Kroměříži a rovněž ve státním archivu ve Vratislavi, v nichž pořizoval opisy archiválií vztahujících se k Ostravě, jejímu okolí a Slezsku.

Archivní a muzejní rada (1935-1939)

V době Adamusova působení si archiv i muzeum vydobily své místo v rámci města. Publikační činnost, jasný koncepční záměr a rovněž jeho realizace v praxi byly velmi pozitivním výsledkem. Po jeho odchodu z Ostravy se ovšem město k archivu zachovalo jako k instituci, která snad může žít nějakou dobu ze své podstaty. Místo nebylo obsazeno žádným z historiků, ale správu archivu a muzea převzal dosavadní úředník [Oldřich Dušek](#) jako přednosta městského referátu, který zajišťoval chod obou odborných institucí v oblasti administrativy a převzal zodpovědnost za sbírky, archivní fondy a majetek. Jako vědecko poradní sbor archivu a muzea byla ustavena tříčlenná archivní a muzejní rada, která měla vykonávat odborné archivní, muzejní a kronikářské práce. Členové rady nebyli zaměstnanci úřadu, ale pracovali jako externisté a do funkcí byli jmenováni na základě stranické příslušnosti jako zástupci koaličních politických stran. Archivní práce byly svěřeny zástupci sociálně demokratické strany gymnazijnímu profesoru PhDr. [Aloisi Červenkoví](#). Zástupce národně socialistické strany rovněž gymnazijní profesor PhDr. Karel Otto vedl příruční knihovnu archivu i muzea a byl ustanoven jako kustod muzea. Učitel Ervín Tengler prezentující národně demokratickou stranu se ujal vedení kroniky města. Prezentace výsledků archivních výzkumů nebyla tak rozsáhlá, omezila se na několik drobných příspěvků do denního tisku a do rozhlasu. V lednu 1937 byla rozhodnutím městské rady rozšířena činnost archivu a muzea o cizineckou a propagační kancelář, která měla na starosti propagaci

turistického ruchu, domácího i zahraničního, v Ostravě. Tato kancelář zůstala součástí obou institucí až do r. 1945.

Změny vyvolané okupací (1939-1942)

Vyhlášení protektorátu znamenalo podstatný zásah do chodu archivu. Dočasným vedením byl ihned pověřen Richard Drapala a byl postaven i do čela XIV. městského referátu, který zahrnoval archiv, muzeum a cizineckou a propagační kancelář. Členové archivní a muzejní rady dr. Karel Otto a Ervín Tengler byli propuštěni, jediným, který se stal i členem nově jmenované rady, byl [Alois Červenka](#), který v archivu působil až do roku 1944. Novou radu tvořili od 1. září 1939 [Richard Drapala](#), [Oldřich Dušek](#) a Alois Červenka. První byl pověřen správou německé agendy knihovny, vedením kroniky a pomocí v organizování chodu cizinecké a propagační kanceláře. Správci archivu a muzea O. Duškovi bylo svěřeno vedení cizinecké a propagační kanceláře a správa umělecké literatury v příruční knihovně. Česká část knihovny a odborné práce v archivu byly ponechány A. Červenkovi. Přehledné uložení písemností umožnilo další pokračování ve zpřístupňování materiálu, a to především Staré registratury, k níž měl být vypracován i podrobný jmenný a místní rejstřík, a v upřesňování starších archivních pomůcek. Nově převzaté materiály nebyly pořádně pro nedostatek času a pracovních sil. V souvislosti s novým rozdělením místností byla provedena úprava i v odborné knihovně, jejíž díla byla roztříděna podle jazyků na německá, česká a jinojazyčná. Německá správa kladla důraz na dodržování registraturního pořádku u přejímaných archiválií s odvoláním na moderní archivní zásady pro pořádání a rovněž zdůrazňovala nutnost systematického přejímání materiálu městských úřadů s odstupem 5 nebo 10 let.

Archiv ve službách německé okupační správy (1942-1945)

Drapala se orientoval především na prosazení myšlenky průmyslového archivu, a tak správa městského archivu byla v rukou českého příslušníka A. Červenky. Proto vládní komisař E. Beier vypsal v únoru 1941 konkurz na obsazení místa městského archiváře. Jednou z nejzákladnějších podmínek konkurzu vedle univerzitního vzdělání byla německá národnost. V lednu 1942 byl městským archivářem jmenován [Julius Klitzner](#), který do té doby praktikoval v Archivu hlavního města Prahy. Během první poloviny roku 1942 J. Klitzner zvládl všechny úkoly spojené s vedením archivu a vládnímu komisaři rovněž nabídl provedení rozsáhlé přestavby muzea. V prosinci 1942 byla dokončena rekonstrukce prostor pro muzeum i archiv. Ten měl přiděleno více místností než dosud. Dne 11. prosince byla slavnostně představena nová expozice. Expozice stejně tak jako i další veřejná, především publikační, činnost archivu a muzea byla prezentována značně jednostranně a historický výklad byl pojmán v duchu německého nacionalistického smýšlení. V době Klitznerova působení byly do archivu převzaty materiály zrušeného Okresního úřadu Frýdek, a to písemnosti vztahující se ke slezským obcím, a registratura včetně knih rovněž zrušeného Okresního úřadu Moravská Ostrava. Dále byl velký důraz kladen na pořízení opisů z archiválií uložených v jiných archivech, především v arcibiskupském archivu v Kroměříži, zemském archivu v Brně a Opavě a také ve Vratislavi. Vývoj válečných událostí vedl k přípravě a i realizaci vývozu archiválií mimo Ostravu. Na základě dohody s Říšským archivem v Opavě byla část materiálu vystěhována do zámku ve Velkých Heralticích, ve Staré Vsi nad Ondřejnicí a rovněž do prozatímních depozitářů v jižních a západních Čechách. Z těchto míst měl pak být zajištěn jejich přesun na německé území. Na jaře roku 1945 J. Klitzner opustil Ostravu. Ještě před svým odchodem zničil část korespondence a rovněž některé archivní pomůcky.

Poválečná obnova archivu (1945-1952)

I po osvobození zůstaly obě instituce - archiv a muzeum - součástí jednoho referátu. Jeho přednostou byl dne 1. června 1945 jmenován dosavadní správce muzea O. Dušek. Také v tomto období město řešilo obsazení míst odborných archivářů za pomoci externistů. Do služeb archivu se vrátil již v červnu 1945 jako externista A. Červenka, v říjnu 1946 se stal zástupcem městského archiváře středoškolský profesor historie Isidor Valošek, kronikářem odborný učitel Jaromír Vlček, knihovnicí učitelka Marie Blažková. Město zpětně v roce 1948 ocenilo vědeckou práci Aloise Adamuse a udělilo mu Cenu města Ostravy. Tutíž cenu získal i Jaroslav Zahradník, který stál v čele archivu a muzea po odchodu O. Duška v letech 1948-1950. Po odchodu A. Červenky bylo odborné vedení svěřeno I. Valoškovi, který se ovšem v září 1952 vzdal tohoto externího zaměstnání. Od r. 1951 byl přijat do archivu Jan Šubrt, který spravoval příruční knihovnu a sbírku novin a časopisů. Rovněž v tomto roce do archivu přešla z muzea A. Tichá. Do r. 1947 se podařilo získat téměř veškerý archivní materiál zpět včetně nejstarších listin a typárů. V tomto období archiv prakticky ani nestačil začít s odbornými pracemi. Poté co se mu podařilo získat vyvezené materiály zpět, vždy do toho zasáhlo nové stěhování, které znamenalo opět změny v uložení písemností. S obtížemi pokračovala i inventarizace odborné knihovny.

Změna postavení archivu jako samostatné instituce (1952-1960)

Další vývoj archivu byl ovlivněn celostátním děním v oblasti archivnictví. V květnu 1952 došlo k oddělení od muzea a archiv se stal odborným zařízením Jednotného národního výboru v Ostravě. Protože archiv působil v sídle JNV, byl pověřen okresní archivní službou pro 25 obcí tvořících okres Ostravu. Změna postavení archivu a rozšíření jeho působnosti, ale neměly ještě za následek zajištění odborného personálního obsazení této instituce. Až po návštěvě sovětského vědce S. S. Šuchardina v Ostravě, který se kriticky vyjádřil o neutěšeném stavu ostravského archivu, došlo na základě intervence inspektora Krajského archivu v Opavě L. Peřicha, k obsazení místa vedoucího archivu PhDr. [Blankou Pitronovou](#). Ta se pokusila vybudovat opět z archivu instituci, která může poskytovat základní materiál k historii města i jeho okolí. Nejvýznamnějším přírůstkem tohoto období byl materiál tzv. Ředitelské konference z let 1875-1945, který byl původně uskladněn na půdě tehdejší Horní školy. Od roku 1954 stála v čele archivu PhDr. [Marie Gajdošíková](#). Věnovala obrovské množství času preventivním archivním prohlídkám především u národních výborů, škol, komunálních podniků a dalších. Začala se soustřeďováním archivu měst a obcí, zrušených místních školních rad, zrušených spolků, německých škol a řady dalších archivních fondů. Materiál, přejímaný do archivu, byl pokud možno ihned uspořádán a zpřístupněn. Toto obrovské úsilí sledovalo jeden cíl, a to sestavení průvodce po archivu. V roce 1959 také M. Gajdošíková odevzdala do tisku rukopis, který měl podat nejen přehled o všech fondech uložených v archivu, ale i o jeho historii. Bohužel v r. 1960 bylo schváleno nové územní uspořádání, které zcela narušilo původní rozdělení fondů, a tak průvodce nebyl vytištěn. V průběhu 50. let došlo v důsledku organizačních změn v systému československého archivnictví k budování archivu jako samostatné instituce, která musí plnit základní úkoly plynoucí z vládního nařízení vydaného v r. 1954. Zároveň musel archiv jako městská instituce provádět činnost především v oblasti kulturně osvětové, a to pořádáním přednášek, exkurzí, příspěvků do novin apod. Protože byl umístěn v prostorách Nové radnice, v nichž původně měly být obchody, bylo využíváno jejich výkladních skříní k pořádání různých výstav k dějinám města.

Budování vědeckého ústavu (1960-1989)

Rok 1960 se stal významným mezníkem v historii městského archivu. První velmi podstatná změna souvisela s vydáním zákona o územním členění státu, kterým byl zrušen okres Ostrava - venkov, a tím archiv přestal plnit úkoly okresního archivu. Archiv se přestěhoval do mnohem výhodnějších podmínek, a to do budovy bývalé přívozké radnice. Počátek 60. let můžeme označit za období značného vzrůstu významu městského archivu. Po odchodu PhDr. [M. Gajdoškové - Vajdíkové](#) bylo dne 1. 4. 1961 obsazeno místo ředitele PhDr. [Karlem Jiříkem](#). Další přijatou silou byla v srpnu 1962 absolventka oboru historie Libuše Semrádová. Nepodařilo se zvýšit počet systemizovaných míst o fotografa a knihovníka. Práce fotografa byla až do roku 1974 řešena většinou částečnými pracovními úvazky. Již v r. 1962 se podařilo prosadit vydávání sborníku Ostrava. Vedle sborníku se archiv stal vydavatelem i řady příležitostných publikací. Úspěšně se rozvíjející seznamování veřejnosti s výsledky archivních výzkumů a osvětlování méně známých stránek v historii města prakticky vyvrcholilo v roce 1967, kdy Ostrava slavila 700. výročí svého trvání. V tomtéž roce byl vydán Průvodce po archivních fondech a sbírkách městského archivu. Konec 60. let můžeme označit v dějinách archivu za jedno z nejvýznamnějších a také nejúspěšnějších období. Vedle vlastní archivní práce - zpřístupňování fondů - to byla velmi široká publikační činnost, prezentace archivních pramenů prostřednictvím různých výstav a další aktivity. V roce 1969 je Městský archiv Ostravě přejmenován na Archiv města Ostravy. Počátek 70. let a období normalizace znamenalo změnu ve vedení archivu. Dosavadního ředitele PhDr. Karla Jiříka nahradil ve funkci dne 1. září 1972 [Antonín Suldovský](#), po jeho odchodu do důchodu byl v roce 1983 ředitelem jmenován PhDr. [Pavel Gejguš](#), v r. 1988 [Dagmar Majerová](#). Ale ani v tomto období nebylo omezeno vydávání sborníku Ostrava a v menší míře pokračovala rovněž prezentace archivního výzkumu v odborném a denním tisku. Archiv se podílel na výstavách, spolupracoval i s rozhlasem a televizí. V závěru 80. let začal pracovat na vydání další syntézy dějin Ostravy. Jejich přípravu však ovlivnily události v listopadu 1989. Intenzivní přejímání archiválií od původců přineslo opětovný nerudovský problém, kam umístit takové množství materiálu. Tento problém nevyřešilo ani postupné získávání dalších prostor.

Archiv v novém (1990-dosud)

Dne 1. března 1990 byl do funkce jmenován staronový ředitel PhDr. [Karel Jiřík](#). Ten stál v čele archivu do dubna 1992, kdy na jeho místo nastoupil PhDr. [Antonín Barcuch](#). K další změně ve vedení archivu došlo k 1. červenci 1995, a to jmenováním PhDr. [Blaženy Przybylové](#) do čela této instituce. Rok 1990 nezměnil obsahovou stránku činnosti archivu, výrazně však ovlivnil rytmus práce. Vlna rehabilitací, restitucí a privatizací odstartovala i nápor na vyhledávání potřebných spisů, vystavování opisů, výpisů a potvrzení. Z toho důvodu archiv přistoupil k vypracování dvou interních pomůcek, a to k podrobnému popisu majetku města v roce 1948 a židovského a německého majetku v roce 1945. Karel Jiřík byl vedením města pověřen funkcí vládního zmocněnce k analýze let 1967-1970 v Ostravě. Při zpracování tohoto tématu byla získána mj. řada pamětí a vzpomínek a byla sestavena chronologie událostí 1967-1970. Restituce, rehabilitace atd. se staly alfou a omegou archivní práce. Archiv se proto i podílel na vydání publikace První pomoc při navrácení majetku, která měla především restituentům usnadnit orientaci v archivní síti. Změny ve vlastnických vztazích po r. 1990 se samozřejmě projeví i v systému předarchivní péče v oblasti podnikání a výroby. Řada subjektů, původních komunálních, později státních podniků, jejichž zakladatelem bylo město, vstoupila počátkem 90. let do likvidace, která byla ukončena

v průběhu roku 1997 a 1998. Jejich archiválie byly uloženy v archivu a pro písemnosti skupiny S, především osobní spisy a mzdové listy těchto podniků, byla rozhodnutím Rady města Ostravy v roce 1995 zřízena spisovna likvidovaných podniků v objektu na ul. Muglinovské. Devadesátá léta přinesla určité zpomalení pořádacích prací, které bylo způsobeno jednak nárůstem a náročností vyřizování žádostí a rovněž rozsáhlým stěhováním archiválií. První přesuny byly dány výpovědí z pronajatého depozitáře, další z důvodu připravované rekonstrukce budovy a přístavby (1993) a závěrečného stěhování veškerého archivního materiálu v letech 1996-1997 do nové přístavby. Nově rekonstruovaná budova a přístavba depozitáře byla slavnostně zpřístupněna primátorem města Ostravy Evženem Tošenovským 28. května 1997.

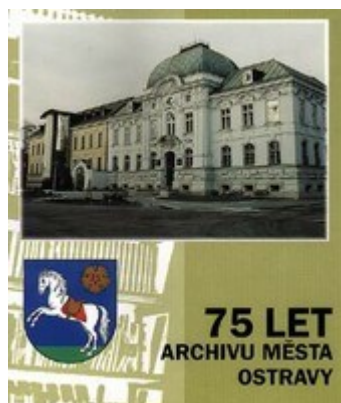
Publikační činnost:

Archiv se i nadále dostává do povědomí veřejností svou rozsáhlou publikační činností a nad běžný průměr vzrostla po r. 1990 i prezentace výsledků studia archiválií formou přednášek, výstav apod.

Blažena Przybylová, Jozef Šerka: *Portréty starostů Moravské Ostravy 1861-1918.* Ostrava 1996 (29 s.) Životopisy moravskoostravských starostů Hermanna Zwierziny, Aloise Anderky, Konstantina Grünwalda, Antona Luxe, Adalberta Johannyho, Gustava Fiedlera, Johanna Ulricha

Blažena Przybylová, Josef Šerka: *Portréty představitelů města Ostravy 1918-1989.* Šenov u Ostravy 1999 (64 s.) Životopisy moravskoostravských starostů, předsedů národních výborů a primátorů města Ostravy Jana Prokeše, Josefa Chalupníka, Josefa Hinnera, Emila Beiera, Josefa Lampy, Josefa Kotase, Jana Buchvaldka, Josefa Kempného, Zdeňka Kupky, Eduarda Foltýna a Bedřicha Lipiny.

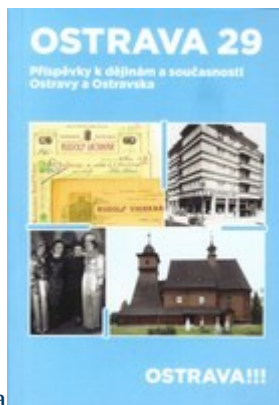
Blažena Przybylová - Jozef Šerka: *75 let Archivu města Ostravy.* Šenov u Ostravy 1998. (120 s.) Almanach, vydaný při příležitosti 75.výročí založení Archivu města Ostravy. Obsahuje historii archivu až do současnosti, seznam všech jeho zaměstnanců a vzpomínky bývalých ředitelů (B. Pitronové, K. Jiríka) na jejich počátky. Rovněž je zde uveřejněna vzpomínka O. Bořuckého na středoškolské působení A. Adamuse v Ostravě.

Richard Psík, Blažena Przybylová, Eva Rohlová, Šárka Glombíčková: *Z vrozené dobrotivosti – Privilegium Karla IV. pro Ostravu.* Ostrava 2010.

V květnu léta Páně tisícího třístého šedesátého druhého přijíždí český král a římský císař se svou družinou do Opavy, aby zjistil, nehrozí-li mu nebezpečí a vpád vojsk ze strany polského krále Kazimíra. Ten se totiž údajně zapojil do protikarlovské koalice, jejímiž strůjci byli císařův zeť Rudolf IV. Habsburský a uherský král Ludvík z Anjou. Po zjištění, že mu ze severu žádné velké nebezpečí nehrozí, vyrazil Karel se svou družinou směrem k jihu, kde předpokládal větší hrozbu. Z doby jeho opavského pobytu se nám dochovaly dvě listiny. První, z 13. května uděluje císař vratislavským měšťanům právo razit haléře. Druhou, datovanou v Opavě 17. května 1362, uděluje městu Ostravě právo konat každoročně výroční trh, a to 8 dnů před a 8 dnů po svátku na Nanebevstoupení páně. Právě této listině, která představuje nejstarší dochovanou písemnost ve fondech Archivu města Ostravy, je věnována tato publikace.

Listina Karla IV. ze 17. května 1362, kterou panovník městu uděluje právo konání výročního trhu, je nejstarším dokumentem uloženým v Archivu města Ostravy. V právě vydávané publikaci, věnované tomuto významnému privilegii, je jeho latinský text poprvé uveden v českém překladu Richarda Psíka a zasazen do kontextu tehdejší doby. Díky úvodnímu diplomatickému zhodnocení bylo možné specifikovat i typ pečeti na listině, neboť ta byla v průběhu staletí zničena. Dále je přiblížena historie města ve 14. století s důrazem na výroční trh, který přispěl nejen k hospodářskému rozvoji Ostravy na přelomu 14. a 15. století, ale také k jejímu vzestupu mezi městy v rozsáhlé državě olomouckého biskupství. Text doplňuje stručný životopis iniciátora vydání privilegia olomouckého biskupa Jana Očka z Vlašimi či biskupského notáře Jana Milíče z Kroměříže a také „návod“ pro stanovení data trhu. Závěr přináší informace o způsobu uložení listiny od 16. století do současnosti. Kniha o rozsahu 35 stran s řadou fotografií je doplněna anglickým, francouzským a německým resumé.

Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska

Ostrava 29. Vydalo statutární město Ostrava – Archiv města Ostravy, 2015, 443 s. ISBN 978-80-906091-2-9, ISSN 0232-0967